

AMAZONSKÁ SYNODA: Bližšie k sväteniu žien

Paweł Chmielewski

22. októbra 2019 ✚ Cirkev ✚ Amazonská synoda

Druhý týždeň biskupskej synody venovanej Amazónii sa niesol v znamení diskusie o budúcnosti kňazstva. Synodálni otcovia venovali veľkú pozornosť aj ekológii a problému vzdelávania amazonských národov. Pápež okrem toho menoval komisiu, ktorá vypracuje záverečný dokument zhromaždenia.

Foto: kardinál Claudio Hummes, zdroj: flickr.com

Cieľová rovinka

Amazonská synoda vstúpila do svojej záverečnej fázy. Prakticky všetci, ktorí majú právo hlasovať, už na nej vystúpili. Komisia zložená z trinástich synodálnych otcov bude teraz pracovať na záverečnom dokumente zhromaždenia, ktorý po prijatí väčšiny biskupov bude predložený Svätému otcovi. Pápež rozhodne, či na jeho základe napíše samostatnú post-synodálnu exhortáciu, alebo radšej využije právne zmeny, ktoré pred časom zaviedol. Na základe apoštolskej konštitúcie *Episcopalis communio* z roku 2018 môže František svojím podpisom rozhodnúť, že synodálny dokument sa stane súčasťou riadneho Učiteľského úradu Cirkvi.

Druhý týždeň Amazonskej synody bol však pre novinárov mimoriadne náročný. Zo synodálnej auly prichádzali správy len veľmi poskromne. Nevieme, ktoré z názorov alebo koncepcií prezentovaných na synode majú širokú podporu, a ktoré odrážajú iba názor menšiny alebo len jedného účastníka zhromaždenia.

Minulý týždeň pozornosť médií upútal závažný škandál. Ukázalo sa, že Misijná rada domorodého obyvateľstva (CIMI), ktorá spadá pod organizátora Amazonskej synody, REPAM (Panamazonská cirkevná sieť), prijala dva milióny dolárov od nadácie American Ford Foundation, ktorá aktívne podporuje potraty a rodovú ideológiu. O prípade informoval novinár Edward Pentin odvolávajúc sa na zistenia brazílskeho novinára Bernarda Küstera. Okrem toho vieme, že okolo synody vyvíjali veľmi aktívnu činnosť dve bohaté nemecké charitatívne organizácie podliehajúce tamojšiemu biskupstvu, *Misereor* a *Adveniat*, ktoré zorganizovali „predsynodálne“ workshopy a požiadavky, ktoré z nich vzišli potom odovzdali čelným osobnostiam synody. Všetky tieto veci vzbudzujú oprávnené otázky týkajúce sa nezávislosti amazonskej synody i zákulisného vplyvu silných a bohatých lobby.

Proti povinnému celibátu...

Možnosť zrušenia povinného celibátu sa stala predmetom synodálnej diskusie už minulý týždeň v prvý deň zhromaždenia. Hlavný relátor biskupskej synody pre Amazóniu, kardinál Claudio Hummes, navrhol svätenie *viri probati*; okrem iných ho podporil biskup Erwin Kräutler, ktorý na tlačovej konferencii tvrdil, že Indiáni celibátu jednoducho aj tak nerozumejú. Tento týždeň sa tiež o tejto veci v Ríme rokovalo. Podľa správy portálu Katholisch.de, ktorá spadá pod Nemeckú biskupskú konferenciu, až deväťdesiat percent biskupov podporuje čiastočné uvoľnenie celibátu a svätenie ženatých mužov na kňazov. Vyplýva to zo slov biskupa Kräutlera, ktorý uisťuje, že koncepcia *viri probati* sa teší širokej podpore. Jeden z najvplyvnejších účastníkov synody, kardinál Reinhard Marx, povedal novinárom, že o celibáte sa hovorí „viac, ako očakával“. Podľa vatikánskych médií „jeden z biskupov“ poukazoval na to, že *viri probati* je síce nutnosťou, ale najprv treba vysväcovať Indiánov za trvalých diakonov; a až po takejto skúsenosti bude možné ísť ďalej.

...a na jeho obranu

Na synode však zaznievajú aj iné vyjadrenia. Napríklad arcibiskup Sergio Alfredo Gualberti Calandrina zo Santa Cruz de la Sierra v Bolívii informoval novinárov o synodálnej diskusii o možnosti zriadenia tzv. kočovných pastoračných skupín, ktoré by chodili na ťažko dostupné miesta v Amazónii, kde je nedostatok kňazov. Podľa tlačových služieb Vatikánu sa takýto návrh v synodálnej aule objavil viackrát. Pri probléme nedostatku kňazov boli predkladané aj ďalšie možné riešenia. Často spomínaným problémom je „nerovnomerné prerozdelenie kňazov“ vo svete. Hovoril o ňom napríklad kardinál Sean O'Malley, metropolita Bostonu a predseda Pápežskej komisie pre ochranu maloletých; ako zdôraznil biskup Johnny Eduardo Reyes, generálny vikár v Puerto Ayacucho vo Venezuele, v samotnom Vatikáne je jednoducho priveľa kňazov, ktorí „len chodia po uliciach“ Večného mesta. Podľa jeho názoru priveľa seminaristov a kňazov študuje v Ríme namiesto toho, aby slúžili vo svojich domovských krajinách. Zaznel aj návrh na zriadenie špeciálneho seminára, v ktorom by seminaristi boli formovaní iba pre službu v Amazónii.

Biskup Wellington de Queiroz Vieira z brazílskeho Cristalandia namietal proti zrušeniu celibátu; podľa jeho názoru je pojem *viri probati* mylný, pretože problémom kňazstva nie je celibát, ale predovšetkým nedostatok svätosti a početné škandály spojené so službou duchovných. Na druhej strane brazílsky emeritný biskup z Marajó, José Luis Azcona, sa vyjadril proti tvrdeniam, že Indiáni nerozumejú celibátu; podľa jeho názoru je to iba preto, lebo amazonskí domorodci nie sú dostatočne evanjelizovaní. „Z mnohých dôvodov sa odovzdávanie viery nedotklo základov kultúry, viera nebola prijatá v jej plnosti“, argumentoval. Podľa hierarchu správna cesta nespočíva v zrušení celibátu, ale v úsilí, aby ho Indiáni pochopili a zamilovali si ho.

Pre otázku budúcnosti celibátu môže byť dôležité aj rozhodnutie pápeža o zložení komisie vedenej kardinálom Claudio Hummesom, ktorej úlohou je vypracovať konečný dokument biskupskej synody. Napríklad jedným z jej trinástich členov sa z vôle Svätého otca stal progresívny viedenský arcibiskup, kardinál Christoph Schönborn, ktorý je rozhodným zástancom zmien ohľadom celibátu.

Úloha žien

Veľká pozornosť bola opäť venovaná úlohe žien. V tom istom vystúpení už spomínaný kardinál Marx hovoril o postulátoch mnohých latinskoamerických hierarchov, ktorí požadujú zavedenie diakonátu žien. Brazílsky

biskup Josè Tondello vyjadril poľutovanie nad dramatickým nedostatkom kňazov v jeho diecéze, v ktorej má 700 katechéto, z toho 650 žien.

Iní rečníci, naopak, zdôrazňovali, že rozšírenie služby žien v Cirkvi nemusí byť vôbec spojené so sviatosťou svätenia. Ženy by mohli viesť liturgické obrady, sprevádzať chorých a venovať sa evanjelizačným a spoločensko-charitatívnym aktivitám a pritom zostať v laickom stave. Maria Goreta Barbosa de Oliver, ktorá zastupuje Fórum domorodých žien, uviedla, že ženy nechcú „zaujať miesta kňazov a stať sa kňazkami“, ani „nebojujú o diakonskú vysviacku“; chcú iba to, aby si ich rolu a každodennú angažovanosť Cirkvi „všímala a oceňovala ju“.

Na druhej strane Adriano Ciocca Vasino, amazonský biskup z teritoriálnej prelatury Sao Felixu, sa jednoznačne vyslovil za sprístupnenie sviatostného diakonátu pre ženy. Vyhlásil, že ak mu to pápež dovolí, bude ženám udeľovať kňazské svätenia; biskup tvrdil, že v diecéze má mnoho teologicky vzdelaných žien, ktoré by sa po vypočutí názoru príslušnej komunity veriacich mohli stať vysvätenými diakonkami.

Svätenie žien podporila aj Regina Reinartová, Nemka, účastníčka synody ako zástupkyňa charitatívnej organizácie *Misereor*, ktorá je podriadená nemeckej biskupskej konferencii. Reinartová, ktorá v Brazílii pracuje vyše desať rokov, sa vyjadrila, že svätenie žien je „nutnosť“. Podľa nej ženy v Latinskej Amerike už dlho „robia to, na čo ešte nemajú úradnú pečiatku“. Podľa Nemky je však amazonská synoda momentom prelomu a rozhodnutia, v ktorom sa rola žien jednoducho musí „zmeniť“.

Neuspel však plán progresivistov, aby ženy prítomné na synode mali právo hlasovať o záverečnom dokumente zhromaždenia. Skupina biskupov a progresívne nastavených žien požadovala od pápeža súhlas, aby o dokumente mohli hlasovať nielen vysvätení muži, ale aj predstavené reholí; šlo by o prvý prípad v dejinách Cirkvi, keď by ženy získali potenciálne priamy vplyv na rozhodnutia Magistéria (v súlade so zmenami zavedenými konštitúciou *Episcopalis communio*). Hoci táto myšlienka bola zamietnutá, jej iniciátori požadujú, aby ženy mohli hlasovať už od nasledujúcej synody biskupov.

Ochrana životného prostredia

Tento týždeň, ak máme veriť oficiálnym správam, sa veľa hovorilo o ochrane životného prostredia a o potrebe širšej implementácie pápežskej encykliky *Laudato si* v celej katolíckej Cirkvi, diskutovalo sa o imigrácii motivovanej ekologickými zmenami, o vysídlení, devastácii lesov alebo o násilných činoch spáchaných zástupcami veľkých koncernov. Už citovaný arcibiskup Sergio Calandrina poukázal na obrovské ekologické škody spôsobené v Amazónii poľnohospodárskymi podnikmi a biskup Josè Tondello hovoril o „dramatických dopadoch nelegálnej ťažby a dezertifikácie Amazónie“, ako aj o škodách spôsobených vodnými elektrárnami a povrchovými baňami. Diskutovalo sa aj o pojme „ekologický hriech“, ktorý minulý týždeň predstavil arcibiskup Pedro Brito Guimarães z Palmas v Brazílii. Arcibiskup vyslovil poľutovanie nad tým, že katolíci „nevyznávajú hriechy spáchané proti prírode“. Aký postoj má k tomu väčšina účastníkov synody, ukáže až jej záverečný dokument. Prefekt Dikastéria pre komunikáciu Paulo Ruffini zdôraznil význam Amazónie ako „spoločného domu“ a z nej vyplývajúcu výzvu na „ekologickú konverziu“ (*sic!*) celého sveta.

Inkultúrácia

Ďalšou otázkou, ktorou sa synoda zaoberala, bola inkulturácia; v uplynulom týždni biskupi hovorili okrem iného o zavedení amazónskeho liturgického obradu. Tentokrát sa objavil návrh vytvoriť katolícku vzdelávaciu sieť pre Amazóniu, ktorú by podporovali episkopáty celého sveta; v rámci takéhoto vzdelávania by sa študovali „miestne jazyky a hodnoty, ktoré sú nimi vyjadrované“. Na jednej strane by táto sieť slúžila evanjelizácii domorodého obyvateľstva, na strane druhej by „oceňovala miestne tradície“. O tom hovoril okrem iného o. Justino Sarmiento Rezende, jediný kňaz prítomný na synode pochádzajúci z prostredia amazónskych Indiánov. Biskup Divassón Cilveti, Španiel slúžiaci vo Venezuele, poukázal na potrebu „spoznať život, vieru, každodennú kultúru a hodnoty“ obyvateľov Amazónie; podľa jeho názoru je potrebné „zbaviť sa postoja kolonizátorov exportujúcich a vnucujúcich západnú kultúru zabúdajúcich pritom na inkulturáciu.“ Na druhej strane Indián Aikumale Alemin z kmeňa Wayana vo Francúzskej Guyane požadoval, aby sa katolícka Cirkev správala „inak než ostatné kresťanské denominácie“, to znamená, aby „nerozdeľovala rodiny a neničila [indiánsku] kultúru“. Ako by v praxi mala vyzeráť takáto inkulturácia a poznávanie miestnych hodnôt? Nevieme, ale oficiálni predstavitelia vo Vatikáne tento týždeň zaujali stanovisko k akcii organizovanej v predvečer synody vo Vatikánskych záhradách, pri ktorej Indiáni vykonávali rituálne obrady v prítomnosti pápeža, kardinálov a biskupov. Hoci o postave muža so stoporeným falusom nebola zmienka, Paolo Ruffini uviedol, že dve postavy nahých tehotných žien nepredstavujú Božiu Matku. Boli to jednoducho zosobnenia „zeme, prírody a života“, ktoré by nemali mať žiadne pohanské konotácie. Na ďalší aspekt inkulturácie upozornil kardinál Peter Turkson, prefekt Dikastéria pre integrálny ľudský rozvoj, ktorý argumentoval, že Amazónia „nemôže byť múzeom“ a jej obyvateľom treba pomáhať, aby sa „otvárali modernosti, inováciám a rozvoju“. Konkrétne spomenul „možnosť využitia slnečnej energie a moderných komunikačných prostriedkov“.

Udržiavanie kurzu

„Prosme o milosť, aby sme sa nechali zaskočiť Božími prekvapeniami, aby sme neboli prekážkou Jeho tvorivosti, ale aby sme rozpoznali a podporili nové cesty, ktorými Vzkriesený zosiela svojho Ducha do sveta a priťahuje srdcia, pričom sa dáva poznať ako Pán všetkých“ – povedal minulý týždeň pápež počas jednej zo svojich homílií. Majú byť jedným z týchto „prekvapení“ veľké zmeny v kňazstve a čerpanie plným priehrštím z amazonskej kultúry a jej predstavenia ako akéhosi nového zdroja Zjavenia? Je isté, že takto chcú Božiu vôľu predstavovať synodálni progresivisti, ale nevieme, či táto vec má podporu zo strany synodálnych otcov zhromaždených v Ríme. Zostáva nám modliť sa za múdrosť a vernosť Kristovi pre tých, ktorí budú vypracovávať záverečný dokument synody – i pre tých, ktorí budú o jeho prijatí hlasovať. Nech sa Amazonská synoda ukáže ako nástroj Božej vôle a nie nástroj revolúcie ideologických dedičov sankt-gallenskej mafie.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/ii-tyzden-synody-stabilizacia-kurzu-smerujuceho-k-zmenam/>